

. ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΕΝΤΟΠΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ

2. Μήπως υπάρχει εισαγωγικό σημείωμα που αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικά με τον τόπο, τον χρόνο και τους πρωταγωνιστές ή και το θέμα, για να αξιοποιηθεί στη θεματική πρόταση της απάντησης;

3. ΤΙΤΛΟΣ ⇒ Μήπως αποκαλύπτει το θέμα, έστω κι έμμεσα;

- **ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ**

- **ΑΦΗΓΗΣΗ** : Ξετυλίζει την ιστορία / παρουσιάζει την εξέλιξη των γεγονότων

Γ' πρόσωπο ⇒ Παντογνώστης αφηγητής – Εξωτερικός παρατηρητής

Α' πρόσωπο ⇒ Δραματοποιημένος – Συμμετέχει στην ιστορία

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

⇒ Ανακαλύπτει σκέψεις και συναισθήματα των ηρώων

⇒ Ζωντάνια και Αμεσότητα

⇒ Θεατρικότητα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (πιθανή η ύπαρξη πολλών επιθέτων που διανθίζουν το λόγο)

⇒ Εικόνες (οπτικές / Ακουστικές / οσφρητικές / ρεαλιστικές)

⇒ Γλαφυρότητα / Ζωντανεύει τα γεγονότα

⇒ Αισθητοποιεί την ιστορία στον αναγνώστη

ΠΟΙΗΣΗ / ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΕΝΤΟΠΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ

2. Μήπως υπάρχει εισαγωγικό σημείωμα που αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικά με τον τόπο, τον χρόνο και τους πρωταγωνιστές ή και το θέμα, για να αξιοποιηθεί στη θεματική πρόταση της απάντησης;

3. ΤΙΤΛΟΣ: Μήπως αποκαλύπτει το θέμα, έστω κι έμμεσα;

4. Προσδιορισμός κατηγορίας: Μοντέρνο ή παραδοσιακό

Παραδοσιακό

⇒ Αποφεύγω να σχολιάσω πως είναι παραδοσιακό.

⇒ Εστιάζω στον σχολιασμό ως δείκτη της **ΟΜΟΙΟΚΑΤΑΛΗΞΙΑΣ** που προσφέρει μουσικότητα και ρυθμό.

Μοντέρνο

Σχολιάζω: Μέσα από μια **μοντέρνα αντίληψη** για την ποίηση, ο (όνομα ποιητή)

....

5. Ρημ. πρόσωπα

Α' εν. ⇒ Βιωματικό τόνο / Το ποιητικό υποκείμενο εξομολογείται

Β' εν. ⇒ Απευθυνόμενος στον αναγνώστη με οικείο και άμεσο τόνο ο συγγραφέας...

6. Εγκλίσεις : Υποτακτική ⇒ Προτρεπτικό / συμβουλευτικό τόνο

Προστακτική ⇒ Έντονα προτρεπτικό

7. Χρόνοι: Η εναλλαγή χρόνων (όπως και των ρημ. προσώπων)

δίνει **ποικιλία** στο ύφος

Βασικά Σχήματα Λόγου

- **Μεταφορές** (καλό είναι να τις αποφεύγουμε – επιλέγουμε μόνο τις πολύ χαρακτηριστικές)
- **Παρομοιώσεις**
- **Προσωποποιήσεις**
- **Αντιθέσεις**
- **Επαναλήψεις**
- **Ασύνδετο** (συναισθηματική φόρτιση)
- **Κύκλος** (Αρχίζει και τελειώνει με την ίδια φράση – έμφαση – αίσθηση νοηματικής πληρότητας)
- **Ρητορικά ερωτήματα**
- **Κλιμάκωση με διαδοχικά ερωτήματα**
- **Αναφώνηση** (Μάνα!)
- **Ειρωνεία**
- **Συμβολισμοί** (κόκκινο = θάνατος)
- Πλήρης απουσία **σημείων στίξης** (Αίσθημα κενού / θλίψης)

Για ολοκληρωμένη προσέγγιση των σχημάτων λόγου επισκεφθείτε την παρακάτω σελίδα:

Σχήματα Λόγου

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ

1. Διαβάζουμε **ΠΟΛΥ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ** την εκφώνηση. Στα θέματα του 2020 το δεύτερο ερώτημα της εκφώνησης ουσιαστικά απαντούσε το πρώτο. Πόσοι το αντιλήφθηκαν άραγε;
2. Αφού ξεκαθαρίσουμε **Δεδομένα – Ζητούμενα**, πηγαίνουμε στο κείμενο και το διαβάζουμε **ΠΟΛΥ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ**.
3. Δεν πιεζόμαστε να βγάλουμε το θέμα. Μπορεί να βγει μέσα από την ανάλυση, εάν δεν είναι εμφανές. Το θέμα είναι συνήθως **ΓΕΝΙΚΟ** και σχετίζεται με τις ενότητες της έκθεσης (π.χ. Ρατσισμός)

4. Ξεκινάμε τις δύο πρώτες περιόδους της απάντησής μας **ΣΤΟ ΠΡΟΧΕΙΡΟ** ώστε, εάν μετανιώσουμε για κάτι, να το διορθώσουμε χωρίς να βλάψουμε την εικόνα του γραπτού.
5. **ΣΤΟΧΟΣ** μας αρχικά είναι να κατανοήσει το νόημα / την ιστορία ο αναγνώστης, αφού η άσκηση είναι ερμηνευτικού σχολιασμού. Γι' αυτό , **δεν υπερ-προβάλλουμε τους δείκτες**. Εκείνοι, αν και απαραίτητοι, **λειτουργούν ενισχυτικά, βοηθητικά**.
6. Εάν χρειάζεται β' παράγραφος, προσέχουμε να έχει **ΣΥΝΟΧΗ** με την προηγούμενη.
7. Γράφουμε απλά και κατανοητά, με μικρές προτάσεις και απλή σύνταξη (Υ –Ρ – Α)
8. Ξαναδιαβάζουμε αυτά που γράψαμε.

όρος «Γενιά του '30», που πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον Γιώργο Θεοτοκά και μια ομάδα νεοτεριστών ποιητών και μυθιστοριογράφων, είναι κάπως ασαφής κι αόριστος. Παραπέμπει στο νέο, στο καινοτόμο και στο διαφορετικό, σε σύγκριση με τα ισχύοντα δεδομένα της εποχής.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα προσέγγιση επί του ζητήματος είναι αυτή του καθηγητή Mario Vitti: «Με τον όρο 'γενιά του Τριάντα' εννοούμε στη λογοτεχνία, κατά τρόπο γενικό και συμβατικό, τους νέους συγγραφείς που εμφανίστηκαν μέσα στη δεκαετία 1930 με 1940. Λέγω «κατά τρόπο γενικό και συμβατικό», επειδή αν προσέξουμε καλύτερα τη ληξιαρχική ηλικία ορισμένων συγγραφέων, που θεωρούνται όχι μόνο εκπρόσωποι της γενιάς αυτής, αλλά και κάπως ηγετικές μορφές της, θα διαπιστώσουμε ότι παραβιάζουν τα αρχικά χρονολογικά πλαίσια, εφόσον το 1930 είχαν ήδη αρχίσει να μορφοποιούν το έργο τους. Αυτό συμβαίνει, λόγου χάρη, με τον [Μυριβήλη](#), που γεννημένος το 1892, παρουσιάζει μια προσωπικότητα συγκροτημένη ήδη στους Βαλκανικούς Πολέμους· είτε με τον [Σεφέρη](#), που, γεννημένος το 1900, λίγο νεότερος από τον [Καρυωτάκη](#), ξεκινά περίπου τη στιγμή που κλείνει απότομα η δραστηριότητα του [Καρυωτάκη](#). Με ένα αυστηρότερο χρονολογικό κριτήριο, μηχανικά εφαρμοσμένο, προσωπικότητες σαν τους δυο μεγάλους λογοτέχνες που ενδεικτικά μνημόνεψα, θα έπρεπε να μείνουν έξω από τη γενιά που μας απασχολεί. Για την αδυναμία να καθοριστεί μια χρονολόγηση ασφαλής, ας σκεφτούμε και την περίπτωση του [Ελύτη](#) που γεννήθηκε το 1911 και παρουσιάζεται στη μέση της δεκαετίας, το 1935. Σχετικά με την ομάδα των πραγματικά νέων μέσα στη γενιά συμβαίνει και τούτο επίσης: υπάρχει η περίπτωση, λόγου χάρη, του Τερζάκη που, παρ' όλο ότι υπήρξε μια από τις πρώτες συνειδήσεις που ανάγγειλαν ώριμα και μαχητικά την ανανέωση του 1930, έμεινε οργανικά δεμένος στη μισοσκότεινη ατμόσφαιρα του καρυωτακικού χώρου.

Ωστόσο, και παρά την έλλειψη μιας συντονισμένης εμφάνισης της γενιάς του Τριάντα,

είναι αναμφισβήτητο ότι εκεί γύρω στα 1930 γίνεται αισθητή μια αλλαγή, μια ρήξη με το παρελθόν, ενώ παράλληλα εμφανίζονται προβληματισμοί που τεκμηριώνουν τη γέννηση μιας νέας συνείδησης, στηριγμένης σε μορφωτικά εφόδια και σε ψυχική διάθεση διαφορετικά από τα πριν γνωστά.» (Mario Vitti, *Η Γενιά του Τριάντα*. *Ιδεολογία και μορφή*. Με μια νέα εισαγωγή, Ερμής, Αθήνα 2006, 21-22.)

Από τα γραφόμενα του Vitti, είναι δυνατό να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα:

- οι εκπρόσωποί της είναι σε γενικές γραμμές συνομήλικοι, με διαφορά ελάχιστων χρόνων μεταξύ τους.
- Ως απόρροια του παραπάνω γεγονότος γίνεται αντιληπτό ότι οι εκπρόσωποί της φέρουν εν γένει κοινά βιώματα (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Μικρασιατική Καταστροφή, Εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας) , τα οποία εμπνέουν και διαμορφώνουν την δραστηριότητά τους.
- Η επικρατούσα τάση για ανανέωση, καθώς την εποχή εκείνη έχει ήδη εμφανιστεί στη Γαλλία κι έπειτα στην Ευρώπη ο υπερρεαλισμός, γεγονός το οποίο επιτάσσει τον εκ βάθρων επαναπροσδιορισμό της ελληνικής ποίησης.

Εν μέσω των προαναφερθέντων αξίζει να σημειωθεί ότι το 1929 ο Γιώργος Θεοτοκάς, με το ψευδώνυμο Ορέστης Διγενής, εξέδωσε το «Ελεύθερο Πνεύμα», με το οποίο ζητούσε την ανανέωση στην ποίηση, την πεζογραφία και την ελληνική σκέψη. Κατ' ουσίαν κατέθεσε μια νέα πρόταση προσέγγισης των προβλημάτων της εποχής, απαλλαγμένη από τον «επαρχιωτισμό» και «τη μίζερη φτωχογειτονιά»- τάσεις που επικρατούσαν έως τότε. Ο Κ.Θ. Δημαράς το θεωρεί ως βιβλίο που «ερχόταν στην ώρα του για να εκφράσει την διάθεση μιας καινούριας γενιάς η οποία διαμορφωνόταν τότε, με ορθολογικό και πνευματικά διεθνιστικό προσανατολισμό. Για τούτο, μόλις εβγήκε, ε χαρακτηρίστηκε ως το μανιφέστο της γενεάς εκείνης».

Τους νέους λογοτέχνες δεν εξέφραζε επομένως η υιοθέτηση της παράδοσης, όπως αυτή είχε δημιουργηθεί κατά το προηγούμενο διάστημα. Κατά συνέπεια έχουμε τη χρήση του ελεύθερου στίχου στην ποίηση και την άνθιση του μυθιστορήματος στην πεζογραφία. Το ρεύμα του μοντερνισμού ασκεί καταλυτική επίδραση σε ποιητές και πεζογράφους, παρόλο που αρκετοί από τους δεύτερους εξακολουθούν να παραμένουν συνδεδεμένοι με το ρεαλισμό. Ο υπερρεαλισμός επιπρόσθετα, επισφραγίζει την ελληνική ποίηση αυτή την εποχή.

Κυριότεροι εκφραστές:

- στην ποίηση: [Γ. Σεφέρης](#), [Οδ. Ελύτης](#), [Ανδρέας Εμπειρίκος](#), Νικήτας Ράντος, Γ. Σαραντάρης, , Αν. Δρίβας, Θεόδ. Ντόρρος, Νίκος Εγγονόπουλος, [Γιάννης Ρίτσος](#), [Νικηφόρος Βρεττάκος](#), [Ν. Γκάτσος](#) κ.ά.

- στην πεζογραφία: Φώτης Κόντογλου, Στράτης Μυριβήλης, Ηλ. Βενέζης, Κοσμάς Πολίτης, Γ. Θεοτοκάς, Μ. Καραγάτσης, Άγγελος Τερζάκης, Παντελής Πρεβελάκης κ.α.

Γενιά του Τριάντα

Ἐπὶ ἀσπαλάθων...»

Ἦταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού
πάλι με την άνοιξη.

Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες
το κόκκινο χρώμα κι ασπάλαθοι
δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια
και τους κίτρινους ανθούς.

Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη...
Γαλήνη.

—Τί μπορεί να μου θύμιζε τον Αρδιαίο εκείνον;

Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού τ' αυλάκια·
τ' όνομα του κίτρινου θάμνου δεν άλλαξε από εκείνους τους καιρούς.

Το βράδυ βρήκα την περικοπή:

«Τον έδεσαν χειροπόδαρα» μας λέει

«τον έριξαν χάμω και τον έγδαραν

τον έσυραν παράμερα τον καταξέσκισαν

απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους

και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο, κουρέλι».

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωνε τα κρίματά του

ο Παμφύλιος Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος.

31 του Μάρτη 1971

Γ. Σεφέρης

Θέμα Γ

Να διατυπώσετε το ερμηνευτικό σχόλιό σας για το κείμενο, παρουσιάζοντας το κύριο, κατά τη γνώμη σας, θέμα του. Να συμπεριλάβετε στην απάντησή σας σχετικούς με το θέμα δείκτες του ποιήματος.

Ερμηνευτικό Σχόλιο

Ο θεματικός άξονας του ποιήματος «Επί ασπαλάθων...» του Γ. Σεφέρη είναι η τιμωρία του Παμφύλιου Τυράννου Αρδιαίου και κατ' επέκταση κάθε τυράννου που καταδυναστεύει τον λαό.

Στο ποιητικό κείμενο αναδύεται μια έντονη **αντίθεση**, από τη μια η γαλήνη του ελληνικού τοπίου -φυσικού αλλά και πολιτιστικού- και από την άλλη η σκληρή τιμωρία που υφίσταται ο πανάθλιος Τύραννος. **Περιγράφεται** λιτά το φυσικό τοπίο του Σουνίου «Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες το κόκκινο χρώμα κι ασπάλαθοι». Ωστόσο, η περιγραφή των ασπαλάθων «ασπάλαθοι δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια και τους κιτρίνους ανθούς» **προσημαίνει** τη σκληρή τιμωρία του τυράννου. Αυτό αισθητοποιείται με την επιλογή της **μετοχής** δείχνοντας, που έχει τη σημασία απειλώντας, των **επιθέτων** «έτοιμα τα μεγάλα» που σημαίνει κατάλληλα λόγω του μεγέθους τους για τη σκληρή τιμωρία που θα ακολουθήσει, τα βελόνια που αποτελεί **μεταφορά**, καθώς εννοεί τα αγκάθια, αλλά και το κίτρινο χρώμα των ανθών που **συμβολίζει** το χρώμα του μίσους. Συνεχίζοντας την περιγραφή του τοπίου παρουσιάζει τα ερείπια του ναού του Ποσειδώνα «Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μια άρπας αντηχούν ακόμη...». Με τη **μεταφορά** της άρπας, τη χρήση του **ενεστώτα** «αντηχούν» -με εξακολουθητικό ποιόν ενέργειας- αλλά και του **επιρρήματος** ακόμη δημιουργείται μια **ακουστική εικόνα** που εξαίρει την αδιάλειπτη παρουσία και επίδραση του αρχαιοελληνικού πολιτισμού στον σύγχρονο κόσμο.

Για περισσότερο υλικό: Νεοελλην